

ЗВЕРНЕННЯ

учасників круглого столу «Проблеми енергозбереження українських міст та шляхи їх вирішення в умовах фінансово-економічної кризи»

до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та усіх політичних сил щодо здійснення невідкладних заходів стосовно стимулювання інвестиційних проектів в галузі енергозбереження, у бюджетній сфері та охороні довкілля в Україні

Ефективне функціонування сектору комунальної енергетики є одним з актуальних питань сьогодення. Відсутність інвестицій в цю галузь українських міст призвела до зниження рівня і якості послуг, значного погіршення технічного стану основних фондів, підвищення аварійності об'єктів, збільшення витрат на одиницю продукції (послуги), зростання прямих і непрямих втрат матеріальних та енергетичних ресурсів. За підрахунками Міністерства з питань житлово-комунального господарства України для реформування галузі житлово-комунального господарства потрібно близько 100 млрд. грн., а за оцінками експертів Євросоюзу – 200 млрд. грн.

За таких умов ми, учасники круглого столу «Проблеми енергозбереження українських міст та шляхи їх вирішення в умовах фінансово-економічної кризи», звертаємося до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, усіх політичних сил із закликом вже сьогодні здійснити реальні кроки зі стимулювання заходів з енергозбереження у системі житлово-комунального господарства та бюджетній сфері України загалом шляхом підтримки та стимулювання впровадження енергозберігаючих проектів.

Виходячи з нагальності існуючих проблем ми пропонуємо поєднати зусилля для здійснення наступних невідкладних заходів:

1. Розширити спроможність місцевих органів влади до залучення довгострокових коштів з метою реалізації проектів в сфері енергозбереження, в т. ч. від іноземного інвестора.

На сьогодні місцеві органи влади, зокрема міст, опинилися в ситуації, коли залучення коштів на вітчизняному фінансовому ринку є практично неможливим. Основна причина – відсутність кредитування з боку фінансових установ або ж надання коштів на умовах та під відсотки, які є неприйнятними. Крім того, низка апробованих у світовій практиці інструментів залучення фінансових ресурсів в Україні не застосовується. З метою усунення зазначених перешкод пропонується:

1.1. *Зобов'язати банківські установи, які отримують кошти Державного бюджету для капіталізації, спрямовувати не менше 5% від наданих сум на викуп облігацій цільових внутрішніх позик місцевих органів влади, що мають достатній рівень кредитоспроможності.* Бюджетом України на 2009 рік передбачено 44 млрд. грн. на капіталізацію банків (ст. 2 Закону України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України»). 5% від цієї суми (2,2 млрд. грн.) є достатньою величиною для викупу облігацій муніципалітетів, враховуючи, що на сьогодні всіма містами залучено лише 0,5 млрд. грн. (без врахування Києва).

1.2. *Сприяти створенню низки фінансових інституцій, в т.ч. Фонду муніципальних запозичень, які мали б можливість залучати кошти на*

зовнішніх ринках під гарантію держави з подальшим їхнім спрямуванням винятково на кредитування інвестиційних проектів муніципальних утворень, зокрема в галузі енергозбереження. Такі структури у вигляді муніципальних банків або фінансових установ з державною, змішаною чи приватною формою власності існують у більшості країн світу і ефективно кредитують саме муніципальний сектор, залишаючись досить надійними навіть у кризових умовах. На сьогодні Асоціація міст України разом з АМР США розробили концепцію створення такої установи, а Національне рейтингове агентство "Кредит-Рейтинг" – алгоритм оцінки надійності та платоспроможності міст-позичальників. Надання державних гарантій і, ймовірно, частки статутного капіталу державою та органами місцевого самоврядування дозволило б реалізувати даний проект вже в поточному році.

1.3. Спрямувати кошти державних банків на кредитування міст України. На сьогодні Ощадбанк та Укресімбанк є одними з не багатьох фінансових установ, які володіють вільними фінансовими ресурсами, котрі можна спрямувати в реальний сектор економіки. Більше того, саме до них переведено кошти спеціальних фондів муніципальних бюджетів з комерційних банків, що збільшує залежність міст від цих банків. Одночасно втрата комерційними банками частини грошових потоків зменшує можливості і бажання останніх брати участь в наданні кредитних ресурсів муніципальній сфері. За такої ситуації логічним бачиться спрямування частини вільних коштів Ощадбанку та Укресімбанку на фінансування інвестиційних проектів в муніципальному секторі.

1.4. Спрямувати частину коштів Стабілізаційного фонду на відшкодування витрат місцевих бюджетів, пов'язаних з обслуговуванням боргу, що виник через залучення боргових коштів для реалізації проектів з енергозбереження та фінансування пілотних проектів у цій сфері. З цією метою можуть бути використані кошти Стабілізаційного фонду у сумі 0,5 млрд. грн., передбачених на реалізацію інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів.

1.5. Надати можливість залучати кошти до бюджету розвитку від іноземного інвестора містам, чисельність яких перевищує 200,0 тис. мешканців. А саме, пропонується внести зміни до Бюджетного кодексу України та тих нормативних актів Уряду, які забороняють містам з населенням менше 800,0 тис. мешканців залучати зовнішні запозичення, що суттєво обмежує можливість співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та іншими організаціями-нерезидентами, що надають кредитні кошти муніципальним утворенням на пільгових умовах.

2. Спростити механізм випуску муніципальних цінних паперів.

В умовах економічної кризи перегляд параметрів емітованих боргових зобов'язань (відсоткова ставка, номінал, термін випуску) стає об'єктивною реальністю. Наприклад, відсоткова ставка може збільшитися з моменту її затвердження міською радою. У такому випадку відповідно до вимог чинного законодавства міста мають пройти повторну процедуру реєстрації в Міністерстві Фінансів України та Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Це веде до втрати часу і, відповідно, коштів. Для уникнення таких проблем пропонується наступне:

2.1. Розширити можливості виходу муніципалітетів на ринок запозичень шляхом надання їм права розміщення облігацій, за якими може бути не лише сплата відсоткового доходу, але й їхнє розміщення за ціною нижче номінальної (при публічному розміщенні на фондовій біржі).

2.2. Визначити, що термін розміщення випуску муніципальних облігацій не обмежується одним бюджетним періодом. Чинне законодавство України забороняє здійснювати розміщення муніципальних облігацій в році, наступному за роком, коли таке рішення було прийнято міською радою. В результаті місцева влада несе додаткові витрати на повторну реєстрацію облігацій, що недопустимо в умовах кризи. Щоб запобігти цій ситуації, пропонується внести зміни до Бюджетного кодексу України, передбачивши особливий порядок середньострокового планування (на 3-5 років) надходжень та витрат бюджету розвитку. А саме, проекти, які фактично можуть бути впроваджені органами місцевого самоврядування, переважно плануються на значний проміжок часу, зокрема це може бути 5 і більше років. У разі, коли джерелом фінансування такого проекту є позикові кошти, то їх надходження місцева рада зобов'язана передбачити у межах одного бюджетного періоду, хоча фактично витрачатися ці ресурси будуть протягом кількох наступних бюджетних періодів. Запровадження середньострокового планування бюджетних надходжень та витрат дозволить задіяти більш гнучкий графік залучення позикових коштів та уникнути зайвих витрат на обслуговування місцевого боргу. Крім того, в умовах несприятливої кон'юнктури на ринку капіталу більш тривалий термін розміщення випуску облігацій місцевої позики надає можливість здійснити запозичення у запланованому обсязі на прийнятних умовах.

3. Спростити процедури проходження інвестиційних проектів в сфері енергозбереження на етапах їхнього узгодження і впровадження.

3.1. Спростити процедуру залучення внутрішніх позикових коштів до бюджету розвитку місцевих бюджетів. Для цього необхідним є внесення змін до Положення про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти, затвердженого Постановою КМУ від 17.10.2008 р. № 921. А саме, внести зміни до п.7, визначивши, що це Положення не розповсюджується на закупівлю послуг (у тому числі в міжнародних фінансових організацій), пов'язаних із здійсненням муніципальних запозичень, обслуговуванням та погашенням муніципального боргу.

3.2. Спростити процедуру залучення зовнішніх позикових коштів до бюджету розвитку місцевих бюджетів. Визначити, що Положення про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти, затверджене Постановою КМУ від 17.10.2008 р. № 921, не розповсюджується на закупівлю товарів, робіт та послуг, пов'язаних із реалізацію спільних проектів з міжнародними фінансовими організаціями та установами, що мають статус аналогічний статусу міжнародних фінансових організацій. Це сприятиме залученню значних коштів від міжнародних фінансових установ і відповідатиме аналогічним підходам у більшості країн Європи. Альтернативним може бути варіант отримання роз'яснення від Міністерства економіки України щодо укладення угод з фінансовими організаціями без процедури тендера або надання ним же дозволу муніципалітетам проводити закупівлю фінансових послуг по муніципальним інфраструктурним проектам в одного учасника за відсутності інших.

3.3. Спростити процедуру надання гарантій органами місцевого самоврядування з достатнім рівнем кредитоспроможності, у тому числі у разі залучення пільгового кредитного фінансування установами, що мають статус аналогічний статусу міжнародних фінансових організацій при реалізації інвестиційних проектів в сфері енергозбереження. З цією метою необхідно внести відповідні зміни до статті 14 Закону України про Державний бюджет на

2009 рік у частині, що регулює питання надання гарантій органами місцевого самоврядування.

4. Створити умови для залучення місцевими органами влади додаткових фінансових ресурсів через механізми Кіотського протоколу.

На сьогодні значна частина муніципалітетів мають вагомий потенціал в сфері реалізації проектів Кіотського протоколу. Перепонами на цьому шляху є обмеженість власних фінансових ресурсів (частково може бути вирішено у випадку реалізації пунктів, визначених в першому блоці) та тривалість реєстрації цих проектів в Національному агентстві екологічних інвестицій. Зменшення термінів реєстрації та підвищення прозорості цієї процедури дасть можливість розраховувати на залучення коштів у рамках механізмів Кіотському протоколу в муніципальну сферу вже в поточному році.

Розширення джерел фінансування енергозберігаючих проектів у містах та створення сприятливого нормативного середовища для їх реалізації має низку переваг для держави та органів місцевого самоврядування. Основними з таких переваг є наступні:

Для держави:

- скорочення видатків державного бюджету внаслідок зменшення обсягу закупівель імпортних енергоносіїв;
- економія бюджетних коштів завдяки скороченню обсягу цільових капітальних субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам;
- запровадження контролю за цільовим використанням бюджетних коштів банками та місцевими бюджетами;
- сприяння соціально-економічному розвитку регіонів України без виведення коштів з бюджетної системи України;
- поживлення економічної активності на муніципальному, регіональному та макроекономічному рівні.

Для органів місцевого самоврядування:

- диверсифікація джерел фінансування інвестиційних програм в галузі енергозбереження;
- полегшення доступу до відносно «дешевих» та «довгих» кредитних ресурсів;
- створення нових робочих місць, що сприятиме мобілізації додаткових доходних ресурсів до місцевих бюджетів;
- економія бюджетних коштів на поточні видатки за рахунок реалізації капітальних проектів у сфері енергозбереження;
- створення «полісів економічного зростання» у регіонах та оптимізація інфраструктурного розвитку міст.

У результаті, завдяки реалізації зазначених вище заходів, кінцеві споживачі – мешканці населених пунктів – отримають підвищення якості обслуговування з боку органів місцевої влади та комунальних підприємств, а в перспективі й зменшення плати за послуги підприємств житлово-комунальної галузі.

26 березня 2009 р.

м. Київ